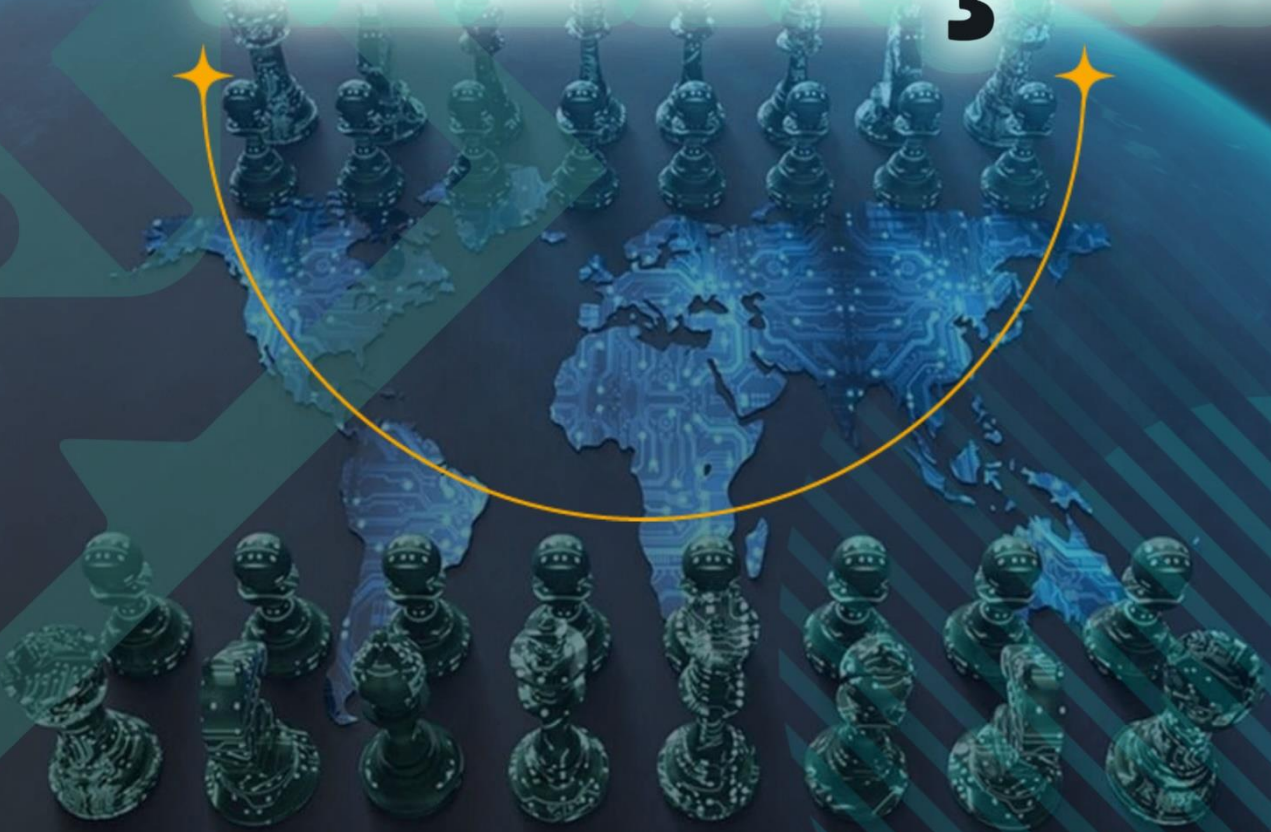

KADİM STRATEJİ: İLETİŞİM

ALP USAM
ULUSLARARASI STRATEJİ ANALİZ MERKEZİ

www.alpusam.com

Kadim Strateji: “İletişim”

“Bir milleti aydınlatma ve irşatta, bir millete muhtaç olduğu fikrî gıdayı vermekte, hülâsa bir milletin hedef-i saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini teminde basın başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir.”

Mustafa Kemal Atatürk

1. Giriş

Tarihin başlangıcından itibaren devletler, milletler ve topluluklar hatta kabileler; insanın doğasından kaynaklanan, daha refah ve güvende yaşama arzusu ile fetih duygusunun güdüsünde, kaynaklara sahip olma ve diğerlerini tahakküm altına alma maksadıyla, kendilerini durduracak bir üst otoritenin boşluğundan istifadeyle, üstünlüklerini kabul ettirmeye yönelik olarak, ya “barışçıl” ya da “zorlayıcı” yöntemlerle,¹ kimi zaman “kurallı” kimi zaman “kuralsız” yollarla² gerçekleştirilen bir rekabet içinde olmuştur.

Bu rekabetten kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde başvurulan yöntemlerden; normatif değerler ve sistemler bütünü içinde çalışma grupları veya komisyonlar kurulması, uluslararası hukuk mekanizmalarının çalıştırılması veya diplomasi yolunun benimsenmesi “barışçıl” yöntemler arasında, kuvvet kullanma ise en önde gelen “zorlayıcı” yöntemler arasında yer almaktadır.³

Romalı devlet adamı Çiçero’nun, genel anlamda “*cebiri kullanılan mücadele*”⁴ şeklinde tanımladığı savaşın, yaşanagelen rekabetin doğal bir sonucu olarak ortaya çıktığı rahatlıkla ifade edilebilir. Başka bir deyişle, şiddete başvurma ya da kuvvet kullanma, çıkar odaklı uyuşmazlıkların çözümünde başvurulan en kestirme yollardan birisi olarak Habil’in kardeşi Kabil tarafından öldürülmesi olayı kadar eskiye dayanan bir gerçekliktir.

¹ Yalçınkaya, H. (2008). *Savaş Uluslararası İlişkilerde Güç Kullanımı*. Ankara: İmge Kitabevi. s.17. aktaran Yenal, S. (2020, Haziran). *Savaş Kavramının Dönüşümü: 1. ve 2. Körfez Savaşı Örneğinde Hibrit Savaşların İncelenmesi*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 30(1), s.85-110

² Aksu, Z. (2019). *İnsani Müdahalelerde Medyanın Rolü: Libya ve Bahreyn Karşılaştırması*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 489-506. DOI: 10.33437/ksusb.590480

³ Eslen, N. (2003). *Tarih Boyu Savaş ve Strateji*. İstanbul, Bakırköy: Q Matris Yayınları. s.13. aktaran Yenal, S. (2020, Haziran). *Savaş Kavramının Dönüşümü: 1. ve 2. Körfez Savaşı Örneğinde Hibrit Savaşların İncelenmesi*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 30(1), s.85-110

⁴ Keskin Funda, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*. Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları: 20, Ankara, Mayıs 1998, S.68

Will ve Ariel Durant, 1997 yılında yayımladıkları “The Lessons of History” isimli kitaplarında, bu gerçekliği destekler nitelikte, insanlık tarihinin kayıtlı 3421 yıllık geçmişinde, yalnızca 268 yıl savaş görüldüğünü, barışın yalnızca eşit güçle veya üstünlüğün kabul edilmesiyle korunabilecek istikrarsız bir denge olduğunu vurgularken, fikirleri-icatları-ilişkileri-kurumları ve her anlamda insan yaşamını şekillendiren savaşın sebebinin, bireyler arası rekabetin nedenleriyle aynı olduğunu ve devletin kısıtlanmamış birey içgüdülerine sahip olduğunu ifade etmektedirler.⁵

W. ve A. Durant’a göre insanlık tarihini şekillendiren savaş, Yunan filozofu Heraklitus’a (M.Ö.540-M.Ö.475) göre de “her şeyin babasıdır.” En barışçıl dönemlerde dahi olasılığı göz ardı edilmeyen savaş, Prusyalı askeri teorisyen Carl von Clausewitz’e (1780-1831) göre de “politikanın başka araçlarla devamıdır.”⁶

Bu düşünceler paralelinde, İsviçreli general ve askeri tarihçi Antoine-Henri Jomini (1779-1869) de devletlerin savaşa, hak ve çıkarlarını korumak, devam ettirmek, kaybettiklerini geri kazanmak, güvenliklerini sağlamak, toprak kazanarak güçlerini artırmak, egemenliklerini tehdit edenleri bertaraf etmek, intikam duygusu veya fetih tutkusuyla girdiklerini söylemektedir.⁷

Sıralan bu fikirler doğrultusunda, varlığın devamını sağlama noktasında, çıkar odaklı uyuşmazlıkların çözümü veya güç dengesiyle barışın sağlanabilmesi maksadıyla, Romalı General Vegetius’un da vurguladığı gibi “savaşa hazır olmak gerekir.” Bunun için de her daim çağın gerekleriyle uyumlu sürdürülebilir bir güce sahip olmak bir zorunluluktur.

Bu zorunluluktan hareketle, devletler ve toplumlar, tarih boyunca her daim çağa uygun, daha çok askeri kapasite kapsamında güç kazanma, gücünü artırma eğiliminde olmuştur. Ancak zaman içinde çok geniş bir yelpazede gelişen, kelebek etkisine sahip risk ve tehlikelere yönelik yapılan değişken “tehdit” tanımlamalarına bağlı olarak “güç” ve “güvenlik” kavramlarında değişimler gerçekleşmiştir.

Güvenlik kavramı kapsamına; yurt toprakları kadar, istikrarın korunması, ekonomik çıkarlar, refahın sürdürülmesi, kültürel ve ekonomik farklılıklarla birlikte huzurlu bir yaşam sürme, kitlesel göç ve uyuşturucu ile kaçakçılığa karşı mücadele, şiddet olaylarına karşı güvenliğin tesis edilmesi gibi parametreler de dahil edilmeye başlanmış ve güvenlik kavramı savunma kavramının önüne geçmiştir.

⁵ Durant, Will ve Ariel. (1997). *The Lessons Of History*. Services Book Club. s.81

⁶ Clausewitz, C. (2018) *Savaş Üzerine*. Alfa Klasik. Çeviren H. Fahri Çeliker.

⁷ Jomini, A. H. (Ocak 2013). *Savaş Sanatı*. Çeviren A. T. Büyükonat. İstanbul, Topkapı. Doruk Yayıncılık. s.17-18

Bununla birlikte zamanla askeri kapasitenin odağında cereyan eden konvansiyonel savaşların yerini, *siyasi ve psikolojik* unsurların daha ağır bastığı, *siyasi manipülasyonun* ön plana çıktığı mücadeleler almıştır.⁸ Böylelikle savaş kavramı, sadece silahla yapılan askeri yönüyle değil *diplomatik, ekonomik ve psikolojik yönleriyle* de ele alınmaya başlanmıştır.⁹

Bu bakış açısıyla zaman içinde savaş kavramı, cephe savaşlarından soyutlanarak silahlı çatışma kavramına evrilirken, savaş alanı cephelerden; diplomasi, ticaret, üretim, ekonomi, teknoloji ve kültür alanlarını da kapsayacak şekilde evlerimize kadar genişlemeye başlamış, buna paralel *bilgi ve iletişim teknolojileri ile iletişim stratejileri daha da fazla önem kazanmıştır.*

Bu değişim, gücün yettiğine kanaat getirilmesi halinde kullanılmak üzere askeri kapasiteyle beraber *ekonomik, kültürel, nüfus, eğitim vb. alanlarda da güçlü olmayı zorunlu kılmaktadır.* Bu zorunluluğun doğal bir sonucu olarak, yeni güç projeksiyonları geliştirilmeye başlanmış, bu kapsamda *yöneticilerin kararlarını etkilemeye ve dünya kamuoyunun desteğini kazanmaya yönelik eğilim artmıştır.*

Zira günümüzün mücadelelerinde; uluslararası ilişkilerin kuvvet kullanmada meşruiyet gerekliliğini zorunlu kılan ve kamuoyu desteği ile özellikle sivillerin korunmasını önceleyen barışçıl eğilimi ile kayıplara tahammülsüzlük ve devletlerin savaşın maliyetinden kaçınma niyetinden hareketle, kuvvet kullanarak hasmın imhasından ziyade savaşmaktan vazgeçirerek, üstünlüğü kabul ettirecek şekilde *yöneticilerin ve kamuoyunun kararlarının etki altına alınması ve nihayetinde rıza gösterilmesinin sağlanması maksadı güdülmektedir.*

Bu maksadın gerçekleştirilmesi kapsamında *rızanın inşası* genel olarak; ekonomik, kültürel ve ticari yaptırımlarla ve caydırıcı gücün varlığıyla, öncelikle ikna etme çabalarını içeren barışçıl yöntemlerle, meşruiyet ve kamuoyu desteğinin sağlanması halinde ise zor kullanarak sağlanmaktadır. Bu nedenle; devletler ve toplumlar, *değişen mücadele koşullarına cevap verecek şekilde, caydırıcı gücü önceleyerek, harp araç ve gereçlerinde, taktik ve stratejilerinde, üretim, sanayi, ulaşım ve iletişim alanlarında teknolojiyle uyumlu yenilikçi çözümler* aramaktadır.

⁸ GRAY, C.Hables.(2000). *Postmodern Savaş*. Çev.: Derya Kömürcü, Alfa Basım Yayım, İstanbul. s.221. aktaran Ünal, Levent. (2018). *Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askeri Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme*. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi (40), 64-80. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.488659>

⁹ Edward Mead Earle. (2003) *Modern Stratejinin Yarattıcıları*. ASAM yayını. Ankara. s.136. aktaran Ünal, Levent. (2018). *Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askeri Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme*. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi (40), 64-80. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.488659>

Bu arayış da savaşların evriminde ve kuvvet teşkilinde, teknolojinin başat rol almasına neden olmaktadır. Daha çok teknolojik gelişmelerle ve bazen de izlenen stratejilere göre Clausewitz'in tespitiyle “her çağ kendi savaşını yaratsa”¹⁰ da C. Gray'in vurgusuyla “savaşın doğası değişmezken karakteri değişmektedir.”¹¹ Bu çerçevede, savaşın değişmeyen doğası ile karakterindeki yenilenmeyi ve değişimi kavrayabilmek, geçmişten geleceğe köprü kurarak olandan olacağı tahayyül etmek ve yeniliğe uyum sağlayan güç ve stratejileri belirleyebilmek maksadıyla harbin tarihsel gelişimine göz atmakta fayda olduğu değerlendirilmektedir.

Zira “eskisi olmayanın yenisi olmayacağı” gibi M. Kemal Atatürk'ün de belirttiği üzere “Komutanlık çare aramaktan ibarettir. Bunu da harp tarihi öğretir.” Bu ön kabulde yapılan çalışmada; ezelden beri harbin değişmeyen doğasında bir gerçeklik olarak yer alan ve başlangıçta muharebe sahası ile sınırlı olan aldatma ve şaşırtma, manipülasyon, korku salma, kendi askerlerini motive etmenin, harbin evrimine paralel zaman içinde sınırlarını aşan, yöneticileri ve kamuoyunu etkileyerek savaşa varmadan zafer kazanmaya olan katkısından hareketle *iletişim teknolojileri ve iletişim stratejilerinin önemi ortaya konmaya çalışılmıştır.*

2. Harp ve İletişim Stratejilerinin Evrimine Ait Genel Bir Değerlendirme

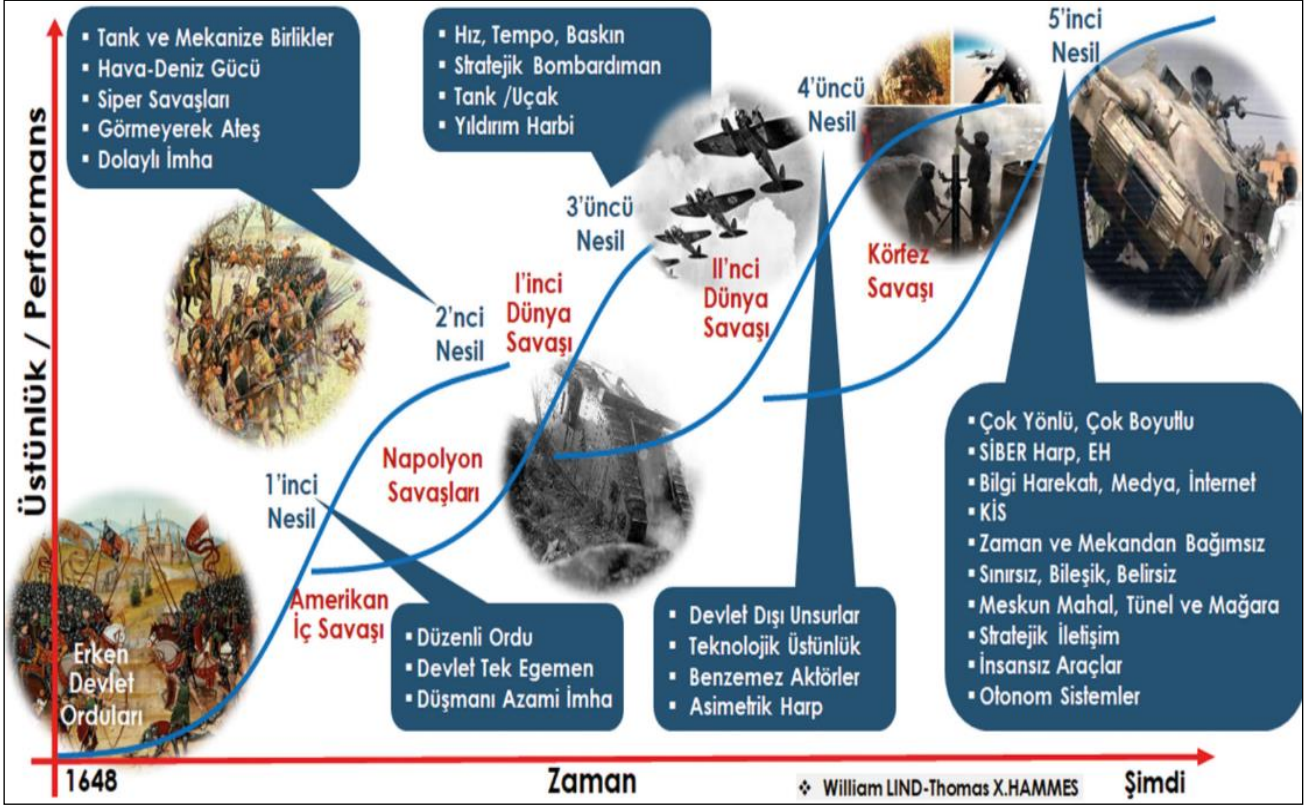
Geçmişten günümüze, fikirleri, icatları, ilişkileri, kurumları, her anlamda insan yaşamını ve dünya tarihini şekillendiren savaş, farklı boyutlarıyla birçok disiplinin ilgi odağı olmuştur. Bu çalışmalardan biri de harplerin tasnifine yöneliktir, Harbin evrimine yönelik yaygın olarak W.Lind ve T.Hammes'in nesiller şeklindeki çalışmasından istifade edildiği görülmektedir.

Buna göre; harbin, ulus-devletlerin tekelinde, düzenli silahlı kuvvetleri arasında cereyan eden bir eyleme dönüştüğü dönem nesillerin başlangıcı olarak kabul edilir ve Otuz Yıl Savaşları'na son veren 1648 Westphalia Antlaşması'yla Savaş Nesilleri başlatılır. Nesiller arasında kesin çizgiler yoktur, ayırım net değildir, ardışık olmadığı gibi önceki nesillerin karakteristiğini gösteren çatışma ve muharebeler yer aldığından kümülatif değerlendirilir.

¹⁰ Clausewitz C. (2018). *Savaş Üzerine*. Alfa Klasik, Çeviren H. Fahri Çeliker,

¹¹ Gray, Colin S. (2007). *Irregular Warfare, One Nature, Many Characters*. <http://www.au.af.mil/au/ssq/2007/Winter/gray.pdf>, aktaran Toptaş, E. (Sonbahar, 2015). *Harbin Doğası ve Karakteri Bağlamında Hibrit Savaş*. Milli Güvenlik ve Askeri Bilimler Akademik Dergisi. 2 (8). s.1-17. <https://docplayer.biz.tr/59631584Harbin-dogasi-ve-karakteri-baglaminda-hibrid-savas-erguder-toptas.html>. (Erişim tarihi 11 Kasım 2023)

Şekil-1: Harbin Nesilleri -William LIND ve Thomas X. HAMMES çalışmasından yararlanılmıştır.

Bu bağlamda; **Birinci Nesil Savaşlar**, yivsiz silah teknolojisine sahip tek namlulu tüfeklerin egemen olduğu, hiza ve istikamet esaslı, piyade ağırlıklı, düşman silahlı gücünün imha edilmesini amaçlayan savaş türüdür. **İkinci Nesil Savaşlar** ise yine düşman ordularının imhasını hedef alan, menzil ve isabet oranlarının artmasına bağlı olarak ateş ve ateş destek vasıtalarının ağırlık kazandığı Birinci Dünya Savaşı'nın temsil ettiği savaş türüdür. Teknolojinin her aşamada etkinliğini gösterdiği, tank ve uçakların muharebe alanında yer almasıyla birlikte manevra kabiliyeti ve süratin ön plana çıktığı, hava gücünün kuvvet çarpanı olduğu, nükleer gücün yıkıcılığının ürktüğü, özellikle batı cephesinde işgal edilen şehirlerde gerilla savaşlarının, direnişçilerin ve milislerin görüldüğü İkinci Dünya Savaşı ise **Üçüncü Nesil Savaşlardandır**. **Dördüncü Nesil Savaşlar** ise, klasik ve konvansiyonel harbin önemsizleşmeye başladığı, siyaset ile savaşın, savaş alanının, savaşanların, sivil asker ayırımının güçleştiği, devlet dışı aktörlerin yer aldığı, gerilla taktiklerinin, terörizmin ve asimetrik tehditlerin daha yoğun kullanıldığı, asimetrik taktik ve tekniklerin görece zayıf olana zafer umudu aşıladığı, imhadan ziyade karar vericilerin azim ve kararlılığına odaklanılan ve de günümüzün **Hibrit Savaş tohumlarının görülmeye** başladığı bir savaş türüdür.¹²

¹² Toptaş, E. (Sonbahar, 2015). *Harbin Doğası ve Karakteri Bağlamında Hibrit Savaş*. Milli Güvenlik ve Askeri Bilimler Akademik Dergisi. 2 (8). s.1-17

Harp tarihinde kırılmanın yaşandığı, asker psikolojisinin yanında *sivil psikolojisinin, kamuoyu algısı ve desteğinin, meşruiyetin öne çıktığı*, uyuşmazlıkların *barışçıl yöntemlerle* çözülmesine yönelik uluslararası çalışmaların hız kazandığı dönem; yaklaşık 10 milyon sivil kayıp ve harabeye dönen meskûn mahaller ile sürdürülemeyen savaş ekonomisi nedeniyle Birinci Dünya Savaşıdır.¹³

İki dünya savaşı ve sonrasında, muharebe ve çatışmaların klasik silah ve yöntemlerle yürütüldüğü, kayıp ve zaiyatların muharebe sahasında ve silahlı güçlerle sınırlı kaldığı süreçler aşıldığından, *mücadele ya da savaş, her geçen gün; zaman, mekân ve kuvvet boyutlarında, teknolojiyle paralel olarak genişlemektedir*. Artık öncelikle barışçıl yöntemler, yetersiz kalması ve meşruiyetin sağlanması halinde ise zorlayıcı yöntemler veya her ikisi birlikte kullanılmaktadır. Hasım silahlı gücün tamamen imhası yerine, arzu edilen son duruma *rıza gösterilmesini sağlayacak, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ön plana çıktığı*, sanal dünya, bilişim ve iletişim vasıtalarıyla *kamuoyu ve karar vericileri baskı altına alacak* yeni stratejiler ve yeni muharebe/savaş sahaları kullanılmaktadır.¹⁴

Ayrıca siber alan, uzay, bilişim, iletişim, ulaşım, ticaret, küresel iklim değişiklikleri, bölgesel/küresel krizlere neden olacak potansiyele sahip kültürel farklılıklar, ekonomik dengesizlikler, kitlesel göçler ve terörizm, çeşitlenen aktör ve silahlar, savaşın maliyeti ve kayıplarına tahammülsüzlük ile kuvvet kullanmanın meşruiyet gerektirmesi, artan insan haklarının önemi dikkate alındığında, “*güvenlik*”, “*tehdit*”, “*güç*” ve “*savaş*” kavramları ile “*uluslararası ilişkiler*” değişime uğramış daha karmaşık, kapsamlı bir hal almıştır.¹⁵ Ayrıca, Soğuk Savaş sonrasında, *sivilleri korumanın artan önemi, mücadele ve rekabette insancıl değişime de neden olmuştur*.¹⁶

Bu çerçevede, günümüzde, **Hibrit Savaş** veya **Beşinci Nesil Harp** kavramı kapsamında; milli güç unsurlarının tümünü mücadeleye dahil eden, sürekli, sınırsız, birleşik ve dördüncü nesil/asimetrik harp türlerinin, imkân ve kabiliyetler doğrultusunda, gelişen duruma göre, asimetrik etki yaratacak şekilde, daha aktif ve etkili, daha kapsamlı ve daha hızlı kullanıldığı bir mücadele ile yüzleşilmektedir.

¹³ Şahin, G., & Mercimek, A. (2020). *Güvenleştirme Aracı Olarak Propaganda ve Algı Yönetimi: II. Dünya Savaşı'nda Afiş ve Posterler*. International Journal of Social Inquiry, 13(2), 811-860

¹⁴ Yenal, S. (2020, Haziran). *Savaş Kavramının Dönüşümü: 1. ve 2. Körfez Savaşı Örneğinde Hibrit Savaşların İncelenmesi*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 30(1), 85-110

¹⁵ Dedemen, F. (2016). *Geleceğin Güvenlik Ortamının Şekillenmesinde Hibrit Savaş Modelinin Değerlendirilmesi*. Güvenlik Bilimleri Dergisi, 5(1), 141-176

¹⁶ Aksu, Z. (2019). *İnsani Müdahalelerde Medyanın Rolü: Libya ve Bahreyn Karşılaştırması*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (2), 489-506. DOI: 10.33437/ksusbd.590480

Birçok savaş çeşidinin, paramiliter yapılar, gönüllüler ve milisler ile esnek ve eğitilmiş silahlı güçler tarafından anın şartlarına uygun olarak aynı anda kullanıldığı, konvansiyonel askerî yetenekler ve taktikler ile terörizm, şiddet, kaos yaratma, siber savaş, medya ve ekonomik uygulamalar gibi konvansiyonel olmayan unsurları da içeren saldırgan bir stratejinin izlendiği, meşruiyet ve kamuoyu desteği odağında karar vericilerin etki altına alınması maksadıyla yoğun teknolojik araç ve gereçler ile bilgi/iletişim teknolojileri ve stratejilerinin kullanıldığı mücadeleler yaşanmaktadır.

Bu mücadelelerde, muharebe ve çatışmalarda, savaşlarda, jeopolitik rekabette, özellikle “teknoloji” ve “strateji” rekabeti şekillendiren en önemli faktörler olarak ön plana çıkmaktadır.

Ekonomik, sosyal, toplumsal ve özellikle teknolojik boyuttaki gelişmelere bağlı olarak savaşan taraflar, savaşların amaçları, stratejiler ve savaşın icra edilmiş şekli sürekli değişimlere maruz kalmış ve harp evrim geçirmiştir.

Teorisyenlerin büyük bir çoğunluğu bu evrimi; teknolojideki gelişmelerin, harp araç, silah ve sistemlerine olan etkisi ve geliştirilen stratejiler ile açıklamaya çalışmıştır.

Bu kapsamda, tüm çatışma ve muharebelerde, teknolojik harp ve araçlar hangi seviyede olursa olsun onu kullanan insan faktörü ve psikolojisinin değişmeyen önemi dikkate alındığında savaşan unsurlarla birlikte, yöneticileri ve sivilleri de kapsayacak şekilde genişleyen mücadele alanı iletişim stratejilerinde, propaganda, aldatma ve şaşırtma stratejilerinde ve teknolojilerinde de değişimi zorunlu kılmıştır.

Bu değişime göz atacak olursak ifade edilebilecek hususlara örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Moğolların, savaş öncesinde, güçleri ve zalimlikleri hakkında yaydıkları söylentilerle düşmanlarında panik ve korkuya neden olması, Hitler’in “Kavgam” adlı kitabının dağıtılarak, halkın Alman ırkının üstün olduğuna, hakimiyet için zayıfların yok edilmesi gerektiğine inandırılması, Kore Harbi’nde BM güçleri tarafından MİG uçağı getiren Koreli pilota para ödülü verileceğinin radyolardan duyurulması hem kendi halkını hem de hasım ülke asker ve halkını etkileme açısından, 11 Eylül olayları sonrasında 2000’lerde kavramsallaşmaya başlayan stratejik iletişim şemsiye kavramı bünyesinde yer alan propaganda faaliyetlerine örnek olarak verilebilir.¹⁷

¹⁷ Tarhan, Nevzat. *ALGI İNŞASINDA PSİKOLOJİK SAVAŞ Tarihten günümüze psikolojik savaş.* <https://globalsavunma.com/algi-insasinda-psikolojik-savas-tarihten-gunumuze-psikolojik-savas> (Erişim Tarihi:23 12.2023)

Tarihi süreç içinde matbaanın icadı, kitlesel basım yayının gelişmesine ve dolayısıyla okuma ve aydınlanmaya neden olurken, Sanayi Devrimiyle birlikte gazete ve telgraf kullanımı ile radyo, yeni iletişim konseptlerinin gelişmesine, önemi değişmeyen algı yönetiminde propaganda, manipülasyon, psikolojik harekât kapsamında taktik, teknik ve stratejilerin değişmesine neden olmuştur.

Atatürk'ün Samsun'a çıkarak başlattığı Kurtuluş Savaşı'nda da dönemin yeteneklerine göre şekillenen iletişim stratejisi etkin bir şekilde kullanılmıştır. İç ve dış kamuoyunun aydınlatılması, işgal güçlerince yapılan zalimliklerin duyurulması, Yunan ve İngiliz propagandalarının boşa çıkarılması, Büyük Taarruz hazırlıklarının gizlenmesi, milli direnişin örgütlenmesi, milli birlik ve beraberliğin oluşturulması, milli mücadeleye katılım ve desteğin sağlanması kapsamında basın yoğun olarak kullanılmış, "Hakimiyet-i Milliye adında bir gazete çıkartılmış, yabancı basına ve İstanbul'da çıkartılan gazetelere röportajlar verilmiş, çıkan haber ve yazılara cevap yazılmıştır.¹⁸

II. Dünya Savaşı'nda da başta afişler ve posterler olmak üzere, radyo yayınları ve popüler sanatçılar toplumsal algının yönetilmesi maksadıyla, halkı savaşın gerekliliği ve haklılığına ikna etmek, dünya kamuoyunun ve halkın desteğinin kazanmak, düşman kamuoyuna yönelik ise tehdit ve korku yaratmak için yoğun olarak kullanılmıştır. Genel olarak; "niçin savaşıyoruz?", "düşman kim?", "savaşmazsak başımıza ne gelir?" ve "bize karşı savaşırırsanız başınıza bunlar gelecek!" temalarını işleyen ve aşağıda iki adet örneği bulunan birçok afiş ve poster kullanılmıştır.¹⁹

ABD'nin asker toplamak için kullandığı Sam Amca'lı (Uncle Sam) Poster.
"Seni İstiyorum!" (I Want You!)

Nazilerin "aileleri köleleştireceği" temasının işlediği posterlerden birisi. (SSCB)
"Bizi Özgür Bırakın!"

¹⁸ Ölçekçi, HALUK. (2022). Büyük Taarruz'un İletişim Stratejisi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(100. Yılında Kocatepe-Büyük Taarruz Özel Sayısı), 1-19.

¹⁹ Şahin, G., & Mercimek, A. (2020). Güvenikleştirme aracı olarak propaganda ve algı yönetimi: II. Dünya Savaşı'nda afiş ve posterler. International Journal of Social Inquiry, 13(2), 811-860

Günümüzde ise bilgisayar, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yenilikler, insan hayatını daha hızlı şekillendirmeye başlamış, bu değişimin doğal sonucu olarak etkileşim parametreleri de uygulayanın lehine kararlar verilmesini sağlayacak iletişim stratejileri de değişime uğramıştır.

Wikileaks tarafından 2007 yılında Kenya'daki yolsuzluk haberlerinin, belgeleri ile birlikte internet üzerinden yayınlanması Kenya seçimlerinin sonucuna etki etmiştir.²⁰

Diplomasi literatürüne “*Twitter diplomasisi*” kavramını kazandıran ABD Eski Başkanı Donald Trump ise dış politikaya ilişkin birçok kararını Twitter üzerinden duyurmuştur.²¹

Rusya; Kırım'da, medya eliyle, Rusların Ukrayna'da ikinci sınıf vatandaş olacağına dair yaptığı yayınlarla algı yönetiminde başarılı olmuş, halk arasında korku ve panik yaratırken, Ukrayna'nın diğer bölgelerine özel yayınlarda gerginliği görece daha düşük seviyede tutarak hedef kitleyi politik amaçları doğrultusunda etki altına almış ve ilhak kararının desteklenmesini sağlamıştır.²²

“Arap Baharı” adıyla tanımlanan hareketlilik kapsamında;²³

◆ Tunus'ta 2010 yılında başlayan ayaklanma, hızla Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya sıçramış, yoksulluk ve yolsuzluk, işsizlik, otokratik ve baskıcı yönetimlerin antidemokratik uygulamaları yani toplumun sosyo-ekonomik durumu, internet ve sosyal ağlar vasıtasıyla da istismar edilerek protestoların "sivil itaatsizlik" temalı kitlesel ayaklanmalara dönüşmesine neden olmuş ve nihayetinde “Arap Baharı” ismiyle anılan bu ayaklanmalar, Tunus, Mısır, Libya ve Yemen'de dramatik bir şekilde yönetimlerin değişmesiyle sonuçlanmıştır.

◆ İnternet ve sosyal medya, hareketlenmelerin yayılmasında ve duyurulmasında, toplanmaların organize edilmesinde etkili olmuştur. İnternet ve cep telefonunun yoğun kullanıldığı, sosyal ağların gruplar arası ve grup içi iletişimde etkin rol aldığı bu ayaklanmalar, “internet devrimleri”, “Twitter devrimleri” veya “Facebook devrimleri” olarak da tanımlanmaktadır.

²⁰ Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, *Sızıntı: Wikileaks'te Ünlü Türkler*. İstanbul, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2012, s.16.

²¹ Çağlak, E. (2019). *Medyada Algı Yönetimi Aracılığıyla Kamuoyu Oluşturulması: 1915 Avustralya'sında Broken Hill Olayı Üzerinden Savaş Söylemi Çözümlemesi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, 109-125

²² Dedemen, F. (2016). *Geleceğin Güvenlik Ortamının Şekillenmesinde Hibrit Savaş Modelinin Değerlendirilmesi*. a.e.

²³ Aktaş, M.(2018). *Arap Ayaklanmaları ve Sosyal Medyanın Rolü*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(61),199-208;

Topak, S. T. (2014). *Sivil Toplum Kuruluşları ve Sosyal Medya Bağlamında "Renkli Devrimler" ve "Arap Baharı" Süreçlerinin Karşılaştırmalı Analizi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 9(3), 233-254;

Türkmen, S. (2012). *Sosyal medyanın politik yaşama etkisi: Arap baharı çerçevesinde Mısır ve Libya örneği* (Master's thesis, Akdeniz Üniversitesi).

◆ Mısır Devlet Bilgi Servisi de “Facebook” ve “Twitter’ın” bu ayaklanmalardaki etkinliğini web sitesinde yayınlayarak kabul etmektedir. Arap Baharı olarak isimlendirilen ayaklanmada önemli bir yere sahip olan aktivist Wael Ghonim de bir röportajında, sosyal ağların ve internetin toplumun kararlarını etkilemede ne derece etkili olduğunu, özgürleştirilmesi istenen bir halka internet verilmesinin yeterli olacağını, insanların bu sayede gerçekleri görebileceğini ve haklarının peşinde sokaklara inerek iş birliği yapabileceklerini ifade etmiştir.

Görüldüğü üzere, uygulayanın lehine kararlar verilmesini sağlayacak şekilde gerçekleştirilen tüm stratejik iletişim faaliyetlerinin, Sun Tzu’nun muharebe sahasında, *manipüle ederek aldatma ve şaşırtmaya da* dayandığı stratejisinin,²⁴ günümüzde, iletişim ve bilişim teknolojilerinden istifadeyle, muharebe sahasının dışını da kapsayacak şekilde, rızanın inşasını sağlayacak, özendiricek, cezbedecek, zorlamak yerine işbirliğine ikna edecek eylem ve söylemleri, ülke imajını, eğitimi, kültürü, gelenekleri, ulusal veya küresel semboller ile algı yönetimini mücadeleye dahil ederek hem genişlemekte hem de öncelenmektedir.

3. Günümüz Muharebe Sahası

Günümüz dünyasında halen bir yandan uluslararası sistemde, toplum ve devletlerin, kimi zaman savaşa varan çıkar odaklı rekabeti devam ederken, diğer yandan da dünya savaşlarının sebep olduğu dehşet ve kayıpların tekrar etmemesi, kalıcı barışın tesisi, karşılıklı bağımlılık ve işbirliğinin geliştirilmesi, birey hak ve özgürlükleri ile sivillerin korunması, eşitliğin sağlanması, bölgesel olarak ortaya çıkan çatışmaların yayılmadan ve yoğun insan hakları ihlalleri yaşanmadan engellenmesi (Kosova ve Libya örneklerinde olduğu gibi gerektiğinde kuvvet kullanılarak), uyuşmazlıkların daha kriz safhasında savaşa varmayan yöntemlerle çözülmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Batı’nın öncülüğünde başlatılan uluslararası sistem ve ilişkilerin düzenlemesine yönelik bu çalışmalar, her ne kadar farklı teorilerin penceresinden devam etse de her birinde *amaç; güç, güvenlik ve refah kazanma mücadelesinde, çatışma ve savaşların engellenmesidir*. Ancak, özellikle son dönemde, Ukrayna ve Rusya ile İsrail ve Hamas arasında yaşananlardan da anlaşılacağı üzere savaş ve çatışmalar ile şiddet engellenememektedir.

²⁴ Sun TZU. (2018). Savaş Sanatı. KASTAŞ Yayınevi. Baskı 16. Çeviren Adil DİMER.

Çünkü, dün olduğu gibi bugün ve gelecekte de; özellikle öngörülemezlik ve belirsizlik kavramları ile iç içe olan, bilişim ve iletişim teknolojileri, üretim teknolojileri ve ticaret ile ulaşım imkanlarının gelişmesine bağlı olarak ekonomik ve kültürel boyutta küresel bir köy haline gelen dünyada, insanlık tarihinin en önemli olgularından biri olan *savaşa*, K.Waltz'ın "Man, The State and War" ve Kalevi Holsti'nin "Peace and War" adlı eserlerinde ileri sürdükleri gibi, "*herhangi bir şey neden olabilir*"²⁵ ve "*.....ancak hiçbir şey kesin olarak savaşa neden olmaz.*"²⁶

Hem savaş olasılığının hiçbir zaman göz ardı edilememesi hem de güç odaklı devletler arası ilişkiler, bir yandan *geleneksel anlamda klasik silahlı gücün kapasite artışını*, diğer yandan ise hasmın *kararlarını etkileyecek, rızaya zorlayacak, savaştan vazgeçirecek çözümler* gerektirmektedir.

Savaşa varmayan ancak ihtimalini göz ardı etmeyen bu çözüm arayışları, devletleri *zor ve iknanın birlikte kullanılabilirdiği yeni güç projeksiyonlarında güç kazanma, gücünü artırma mücadelesine* zorlamaktadır.

Örneğin Ukrayna-Rusya Savaşı'ndan alınan derslerle, bir yandan dronlar, dolanan mühimmatlar, insansız kara, deniz ve hava araçları ile hava savunma sistemleri geliştirilirken, çatışmalar bu sistemlerin muharebe laboratuvarlarına dönüştürülmekte, diğer yandan ekonomik ve siyasi yaptırımlar kapsamında meşruiyet ve kamuoyu oluşturmak amacıyla yoğun iletişim stratejileri kullanılarak *kitle iletişim araçları, sosyal ağlar ve internet kuvvet çarpanı haline gelmektedir.*

Bununla birlikte, harbin evrimine paralel olarak özellikle Dünya Savaşları'nın neden olduğu acı, uluslararası sistemde büyük değişimleri beraberinde getirmiştir.

Bu kapsamda genel olarak;

- ◆ Güç merkezi Avrupa dışına çıkmış ve iki kutuplu düzene geçilmiş,
- ◆ Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla tek kutuplu bir sistem görülmeye başlanmış,
- ◆ Son dönemde ise Asya'nın ekonomik yükselişi ve ABD'den uzaklaşmaya başlayan güçle birlikte bölgesel güç merkezlerini içeren çok kutuplu sisteme evrilme başlamıştır.

²⁵ İyiat, Bora. *Savaş, Taktik ve Strateji Üzerine*. 07 Nisan 2016

http://devlet.com.tr/makaleler/yazi/166/Savas_Taktik_ve_Strateji_Uzerine.html (Erişim tarihi:08 Kasım 2023)

²⁶ Varlık A.B. (2013). *Savaşı Tanımlamak: Terminolojik Bir Yaklaşım*. Avrasya Terim Dergisi, 2013, 1 (2): 114 – 129, aktaran Yalçinkaya, H. (2008). *Savaş: Uluslararası İlişkilerde Güç Kullanımı*. Ankara. İmge.

Bu değişim süreci, Dünya Savaşlarının müsebbibi olan Batı'nın güçlü ülkeleri, Soğuk Savaş Dönemine ait iki kutuplu düzeninin hegemonik aktörleri ve yeni dönemin güç merkezi haline gelen ülkeleri arasında doğrudan geleneksel bir savaşın yaşanmasını engellerken, harbin evrimine paralel olarak bu güçlerin kendi aralarındaki mücadelelerinin karakterini ve mecralarını değiştirmiştir.

Bu meyanda, günümüzde geleneksel savaşın, daha çok devletleşememiş ne ekonomik ne de kültürel olarak yeterli seviye ulaşamamış, demokrasisi yetersiz olan ve başarısız devlet olarak adlandırılan devlet ve toplumlar arasında cereyan ettiği görülmektedir.²⁷

Başarısız devlet ve toplumlar arasında veya istikrarsız coğrafyalarda cereyan eden çatışma ve savaşlar ise, arka planda, büyük devletlerin kendi aralarındaki güç ve etkinlik mücadelelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Büyük güçlerin değişen bu mücadeleleri kapsamında; özellikle *sosyal ağlar da dahil olmak üzere, iletişim ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerden istifade ederek izlenen iletişim stratejileri* marifetiyle birbirine sıkı sıkıya bağlı kırılğan ekonomik yapılar ile kültürel farklılıklar istismar edilmekte ve uzun vadeli bu stratejiler neticesinde bölgesel ve küresel etkiye sahip gelişmeler, çatışmalar ve değişimler yaşanmaktadır.

Bu minvalde, yüzleşilen bu çatışmaların değişen karakterine uyumlu olarak geliştirilen askeri ve ekonomik güç, *teknolojik güç ve iletişim alanındaki yetenekler*; uluslararası ilişkileri geçmişe nazaran daha hızlı etkilemektedir.

Özellikle hızla gelişen *bilişim, iletişim ve ulaşım teknolojileri*, hem dünyayı küresel bir köye dönüştürmekte hem de çeşitlenen aktörlerin insan doğasından kaynaklı menfaat odaklı karmaşık etkileşimlerine sahne *rekabet ortamını, muharebe sahasını ve kullanılan araç ve stratejileri şekillendirmektedir.*

Bu kapsamda 20'nci yüzyılın son çeyreğinde etkileri halen devam eden ve istismara açık;

- ◆ Sovyetler Birliğinin çöküşüyle, farklı kültürel yapılara sahip devletlerde etnik ayrımlardan kaynaklı hareketlenmelerin yaşandığı,
- ◆ Sömürge devletlere karşı egemenlik mücadelesi veren ve fakat tam olarak bağımsızlığını kazanamamış hareketlerin şiddet ve kaosa dönüştüğü,

²⁷ Yenal, S. (2020, Haziran). a.e.

◆ Şiddet ve kaos olaylarında görece güç sahibi devletlerin politikaları doğrultusunda, kimi zaman egemenlik ve iç işlerine karışmama ilkesinin önemsizleştirildiği,

◆ Barışı sağlamak ya da savaşı engellemek adına insan hakları, özgürlük ve eşitlik söylemlerinin arttığı, bu söylemlerden hareketle kimi zaman kuvvet kullanıldığı,

◆ Ortak kültür/medeniyet yaratma iddiası ile esasen kendine benzetme maksadına hizmet eden eylem ve söylemlerin yaygınlaştığı,

◆ Çok hızlı siyasi evrimler neticesinde yeni devletlerin, ittifakların, terör gruplarının, jeopolitik rekabetlerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu karmaşık, değişken ilişkiler ağı sürecinin doğal bir sonucu olarak da;

◆ Güvenlik ve tehdit algılarının 11 Eylül saldırılarıyla birlikte, kapsamlı ve dinamik bir hal aldığı,

◆ Terörizmle mücadelenin devletlerin güvenlik politikalarını şekillendirdiği,

◆ Hükümetlerin, iç dengeleri ve ittifakları değiştirebilme potansiyeline sahip kültürel farklılıklar ile ekonominin, güvenlik ve tehdit algılarının odağında konumlandığı,

◆ Barış, refah ve güvenliğin sağlanması stratejilerinin sınırların ötesine taşındığı,

◆ Kırılgan ekonomiye ve çok kültürlü yapıya sahip görece zayıf ülkeler tarafından, varlığın devamı noktasında, doğru tarafta olmak adına, işbirliğini kolaylaştıracak zorunlu adımlar atıldığı görülmektedir.

Ayrıca bu değişim süreci ile küreselleşmenin, bir yandan Batı kültürü ve radikal örgütleri karşı karşıya getirdiği, diğer yandan mezhep temelli kutuplaşmaları derinleştirdiği ve terör örgütleri ile özel askeri yapıların silahlanmalarını kolaylaştırdığı da gözlemlenen hususlardandır.

Halen iletişim teknolojileri ile sosyal ağları kullanarak, etki ve ilgi sahasını genişleten terör örgütleri ile askeri yapıların; özellikle yine bu yapılarca veya stratejik iletişim uygulamalarıyla, sosyo-kültürel ve ekonomik hassasiyetleri istismar edilerek istikrarsızlaştırılmış jeostratejik öneme sahip bölgelerde, vekalet savaşlarında (Proxy warfare) kullanıldığı da görülmektedir.

Gelinen aşamada dünya kamuoyu, varlığın sürekliliği ve güvenliği noktasında, bireysel özgürlük ve eşitlik ilkesi, etnik farklılara bağlı kutuplaşma, ekonomik zorunluluklar, terör ve suç örgütlerinin eylemleri karşısında sahip olduklarını/konforu kaybetme korkusuna tutsak bir yaşam sürerken, insani değerlerle-çıkarlar arasında gelgitler yaşamaktadır.

Bu gelgitler arasında, bireysel hak ve özgürlükler ile eşitliği garanti etmeye zorlanan ulus devletler, öngörülemeyen gelişmelere gebe rekabet ortamında, *rakip çevrelerin kamuoyunu etkileyen iletişim stratejilerinin baskısı altında*, güvenlik ve refahı sağlayacak iç ve dış siyasi politikaları belirlemede zorlanmaktadır.

Yukarıda sıralanan hususlar çerçevesinde;

- ◆ Sivilleri korumanın önemi her geçen gün daha da artmakta,
- ◆ Sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik gayretler, farklılıklarla birlikte yaşamaya, ortak bir kültür oluşturmaya odaklanmakta,
- ◆ Ekonomik işbirlikleri ve karşılıklı bağımlılıklar ittifakların sayısını arttırmakta,
- ◆ Artan ticaret ve kültürel benzeşim sınırları ortadan kaldırırken, uluslararası örgüt ve şirketler ulus devletleri sınırlayabilmekte,
- ◆ Karar vericilerin etki altına alınması, askeri kapasiteden ziyade ekonomik, kültürel ve teknolojik üstünlükle, özellikle kamuoyu baskı/desteğiyle sağlanmaya çalışılmakta ve tüm izlenen taktik, teknik ve politikalar, iletişim alanında belirlenen stratejilerle desteklenmektedir.

Bu gelişmelerin dinamik yapısıyla çevrelenen uluslararası sistemde; ekonomik dengesizlikler, kitlesel göçler, yaygınlaştırılmaya çalışılan kültür, bu kültürü kendisi için tehdit olarak gören radikal yapılar ve Kovid-19 salgını ile Ukrayna, Libya, Suriye ve Gazze'de yaşanan yayılma potansiyeline sahip evrimleşmiş savaşlar, özellikle artan kamuoyu desteğinin önemi, rızanın inşası, artan karşılıklı bağımlılık ve meşruiyet zorunluluğu düzleminde irdelendiğinde; izlenen tüm politikaların *iletişim stratejileri ile desteklenmesi gerektiği* ve bununla birlikte esasen değişen jeopolitik rekabet ortamına uygun olarak askeri, ekonomik, sağlık, ticaret, üretim, ulaşım, iletişim vb. her alanda teknoloji ile uyumlu gücün öncelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

4. Güç ve İletişim Stratejileri

Güç, bireyden devlete tüm ilişkileri şekillendiren aktif bir parametre olarak, toplum ve devletlerin en önemli amaçlarından birisidir. Devletler arasındaki ilişkiler, güçleri nispetinde belirleyebildikleri stratejilere uygun olarak yürüttükleri politikalara bağlıdır ve strateji ile politika kavramları akla güç kavramını getirmektedir.²⁸ Küresel veya bölgesel güç olmak, refah ve güvenliği sağlamak maksadıyla yürütülen *siyaset ve politika özünde güç mücadelesidir*.²⁹

Literatürde genel olarak **güç**; amaçlar (caydırıcılık, saygınlık, zorlamak, meşru müdafaa vb.) doğrultusunda diğerlerini etkileme, dönüştürebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Gücü algılayanın ekonomik, sosyolojik, siyasi, dini, milli, kültürel ve askeri yönlerinin de dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca güç; askeri-ekonomik-siyasi-kültürel gibi sektörel boyutta, etki sahası doğrultusunda ulusal-bölgesel-küresel gibi coğrafi boyutta kategorileştirilirken sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç sınıflandırılmasında kavramsallaştırılmaya çalışılmaktadır.

Tarih göstermektedir ki, çıkarları esas alan mücadelelerde, toplum ve devletlerin özellikle sert güç kapsamında askeri kapasitelerini artırmaya odaklanması, nihayetinde küresel savaflara, büyük acılara ve kayıplara neden olmaktadır. Acıların tekrarını engellemek, barış ve güvenliğin tesisini sağlamak maksadıyla özellikle Dünya Savaşları sonrasında uluslararası ilişkiler alanında başlatılan küresel sistemin işleyişi ile devletler arasındaki ilişkileri açıklama çalışmalarında amaç güç yarışını engellemekten ziyade savaşı engellenmeye yöneliktir. Uluslararası ilişkileri, güç mücadelesi olarak gören realizm ile işbirliği ve barışı teşvik etmeye odaklanan liberalizm bu çalışmalara odaklanan uluslararası ilişkiler teorilerden en önemlileridir.

Bu bağlamda; realizm; insan tabiatındaki sınırsız arzuya dayalı kötülükle benzeşim gösteren devletlerin, uluslararası sistemde bir üst otoritenin olmayışından kaynaklanan anarşik yapısından istifade ederek, sahip olduğu güç nispetinde keyfiyetle davranış sergileyebileceğini, devlet davranışlarının güçleri nispetinde şekillendiğini, devletin her türlü vasıtayla kendi çıkarlarını korumak için hareket ettiğini, devletin en temel hedefinin gücünü geliştirmek olduğunu, uluslararası ilişkilerin güç mücadelesinden ibaret olduğunu ve hakkın değil gücün esas alındığını, dengeyi sağlayan ve barışa zorlayanın güç olduğunu savunmaktadır.

²⁸ Karagöz, S. (2016). *Stratejik bir iletişim yöntemi olarak kamu diplomasisi ve medyanın rolü*. (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

²⁹ *Stratejik İletişim ve Stratejik Yönetim*. (2023). Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları. İstanbul, (1). ISBN: 978-625-7377-41-6.

Güç politikaları ve özellikle güç dengesine odaklanan Neorealizm ve Realizm, gücün soyut değerlerini göz ardı ederek somut kavramlar üzerinde odaklanırken, gücü, sert güce özellikle askeri yeterliliğe indirgemektedir. Buna karşılık eleştirel teori, konstruktivizm ve postmodernizm gibi yaklaşımlar ise güce soyut kavramları da dahil etmekte ve yumuşak güç ile akıllı güç gibi kavramsallaştırma çalışmalarında bulunmaktadır.

Nihayetinde, günümüzde uluslararası ilişkilerin sivilleri korumaya ve savaşı engellemeye yönelik barışçıl yöntemlere eğilimi, gücün, caydırıcılığının yanında sempati ve ilgi uyandırmasını, sadece askeri boyutta değil, ekonomik, ticari, siyasi, nüfus, eğitim, teknolojik, bilgi ve iletişim boyutlarını kapsayacak şekilde, *harbin değişen karakteri ile uyumlu olmasını zorunlu kılmaktadır*. Bu güç, meşruiyet ve kamuoyu desteğinin kazanılması, hedef aktörün karar vericilerinin etki altına alınarak rıza gösterilmesinin sağlanması noktasında *iletişim stratejileriyle desteklenmelidir*.

Çünkü; kültürel etkileşim, kaynak ve enerji temininin sürekliliği, ekonomik ve ticari işbirliği zorunluluğu ile kitlesel göç tehdidinden dolayı daha kaotik ve karmaşık hale gelen jeopolitik rekabet ortamında, kitle iletişimin gücü; *güvenlik ve güç kavramlarının tanımında, stratejik iletişimi ve iletişim teknolojilerini kapsayan eklentilere sebep olmaktadır*.

Ayrıca, uyuşmazlıkların en az kayıpla kazanç sağlanarak çözülmesi noktasında, Sun Tzu da savaşmadan kazanmaya dayandığı felsefesinde, insanları yönlendiren duygu ve düşüncelerin, çatışmalar başlamadan, rıza gösterilmesini sağlayacak kararlar verilmesine etki edebileceğini savunmaktadır.³⁰ Benzer şekilde Clausewitz de manevi unsurların, motivasyonun, ahlaki ve moral değerlerin stratejinin en önemli unsurları arasında yer aldığını ifade etmektedir.³¹ Bu bağlamda; savaşmadan kazanmak maksadıyla izlenen stratejilerin doğasında bir değişim olmadığı ve fakat uluslararası sistemin dinamik yapısı, ekonomik ve kültürel farklılıktan kaynaklanan tehdit algısı, değişen güvenlik ve güç kavramları, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde, stratejik araç ve uygulamalarda, taktik ve tekniklerde değişim olduğu, özün değişmediği yöntem ve araçların değiştiği ifade edilebilir.

Başka bir deyişle, eskiden olduğu gibi bugün de Clausewitz'in deyişi ile “*en iyi strateji daima kuvvetli olmaktır; evvela genel olarak kuvvetli olmak sonra da kesin sonuç yerinde kuvvetli olmaktır.*” Yani güçlü olmak şarttır.

³⁰ Sun TZU. (2018). *a.e.*

³¹ Clausewitz C. (2018). *a.e.*

Ancak klasik anlamda askeri kapasite ile tanımlanan gücün, kararları etkileyecek yöntem ve vasıtaları da içerecek şekilde genişlemesi, çeşitlenmesi gerekmektedir. Bu noktada Sun Tzu ile Clausewitz'in, güç ve strateji üzerine yapmış oldukları tespitler, günümüzde yoğun olarak uygulama alanı bulan barışçıl yöntemlerin, yumuşak gücün ve stratejik iletişimin, rızanın inşası ile kamuoyu desteğinin kazanılmasındaki öneminin değişmediğini göstermektedir.³²

Siyaset ve stratejiye yön veren gücün, *geleneksel olarak askeri kapasiteye dayandırılması* halen geçerliliğini korusa da, günümüzde meşruiyet, küreselleşme, kültürel etkileşim, artan iş birliği, karşılıklı bağımlılık, insan haklarına atfedilen önem, ekonomik kırılmalıklar, iletişim ve bilgi teknolojilerindeki hızlı değişim, güvenlik ve tehdit değerlendirmelerinin genişlemesi vb. nedenlerle *daha çok ekonomi, üretim, nüfus, eğitim, kültür ve teknoloji ile bilgi boyutlarını kapsayan yumuşak güç unsurları üzerinden değerlendirmeler* yapılmakta ve güvenlik bağlamında sert güç ile birlikte yumuşak güç uygulamalarını da içeren yeni güç projeksiyonları geliştirilmektedir.³³ Bu kapsamda günümüzün jeopolitik rekabeti;

- ◆ Harbin teknolojiye paralel değişen karakteri,
- ◆ Tehdit ve güvenlik kavramlarının tanımı,
- ◆ Uluslararası sistemin savaş ve insan hakları ihlallerin engellemeye yönelik gayretleri (egemenlik, iç işlerine karışmama, kendi kaderini tayin, sivilleri koruma, bireysel hak ve özgürlükler ile eşitliğin öncelenmesi, kuvvet kullanmada meşruiyet gerekliliği) ve,
- ◆ Algı yönetiminin başarısına bağlı oluşturulan kamuoyu baskı/desteğiyle şekillenmektedir.

Daha çok algı ile şekillenen bu rekabette izlenecek strateji;

- ◆ Genel olarak barışçıl yöntemleri kullanarak üstünlük sağlamayı,
- ◆ Kültürel ve ekonomik hassasiyetleri istismar ederek istikrarsızlaştırmayı,
- ◆ İç ve dış kamuoyu baskısı ile karar vericilerin etki altına alınarak rıza gösterilmesinin sağlanmasını gerektirmektedir.
- ◆ Bu da sert güç yerine, yumuşak ve akıllı güç kavramlarını ön plana çıkartmaktadır.

³² *Stratejik İletişim ve Stratejik Yönetim. (2023). a.e.*

³³ Yılmaz S. (2013). *Yumuşak Güç ve Evrimi*. Çevrimiçi, [http://usam.aydin.edu.tr/YUMUSAKGUCVEVRIMI\(4a4j\).pdf](http://usam.aydin.edu.tr/YUMUSAKGUCVEVRIMI(4a4j).pdf), 16.12.2023.

Yumuşak ve akıllı güç ise öncelikle, kamu diplomasisi, lobicilik faaliyetleri, halkla ilişkiler, propaganda ve algı yönetimi kavramları ile iletişim ve bilişim teknolojileri alanındaki yeteneklere, stratejik iletişim kapasitesine önem atfetmektedir.

Bir başka ifadeyle, tarihte zora dayalı sert güçle elde edilen uzlaşının taraflardan birinin gücünü artırması ile bozulduğu görüldüğünden ve güç kullanmak için meşruiyet zorunlu kılındığından, günümüzde kalıcı uzlaşının tesisi maksadıyla ikna yoluyla rıza gösterilmesini sağlayacak yumuşak ve akıllı güç uygulamaları tercih edilmektedir.

Ayrıca, sosyo-ekonomik eşitsizliklerle ilişkili tehlikeler ile bu tehlikelerin sınırları aşabilme ve yayılma potansiyelinden kaynaklı tehdit ve güvenlik algısındaki değişimler, ekonomik ve kültürel güvenliğin öncelenmesini zorunlu kılarken, yumuşak ve akıllı güçlerin önemini artırmaktadır. Bu güçlerin artan önemi, güç kavramına ekonomi, teknoloji, kültür ve eğitim gibi alanları da dahil ederken, bilgi ve iletişim teknolojilerine verilen önemi arttırmaktadır. İlave olarak uluslararası ilişkilerdeki aktör çeşitlenmesinin (şirket, örgütler vb.), özellikle sivil aktörler ve siyaset üstü kurumların, gücün ve güç dengesinin yapısal olarak değişmesine neden olduğu, yumuşak güç unsurlarının önem ve ağırlığını artırdığı da görülmektedir.

Bununla birlikte demokrasi, eşitlik, insan hakları ile diyalog söylemleri, devletlerin eylemlerinde kamuoyu nezdinde meşruiyet ve desteği zorunlu kıldığından, daha çok yumuşak ve akıllı gücü kullanmak zorunluluk haline gelmekte, bilgi, kültür ve iletişim ile iletişim stratejileri mücadelenin en önemli enstrümanları haline gelmektedir.

Gücün Değişen Doğası (Joseph Nye)

Kategori	Davranışlar	Temel Araçlar	Politikalar
Askeri Güç	Zorlama, Caydırma, Koruma	Tehdit, Kuvvet	Zorlayıcı, Diplomasi, Savaş, İttifak
Ekonomik Güç	Zorlama, Teşvik	Para Verme, Yatırım	Yardım, Rüşvet
Yumuşak Güç	Hayranlık Uyandırma, Gündem yaratma	Değerler, Kültür Politikaları, Kurumlar	Kamu Diplomasisi, İki Taraflı ve Çok Taraflı Diplomasi

Kaynak: Akıllı, E. (2013). *Türkiye’de Devlet Kimliği ve Dış Politika*. Ankara. Nobel Akademik Yayıncılık. s.104. aktaran Karagöz, S. (2016). *Stratejik bir iletişim yöntemi olarak kamu diplomasisi ve medyanın rolü*. Master's thesis. Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yumuşak güç kavramını ortaya çıkaran Joseph Nye de askeri güç kullanım maliyetinin tarihi süreç içerisinde sürdürülemez hale geldiğini ve devletlerin ekonomik, teknolojik ve toplumsal olarak karşılıklı bağımlılıklarının arttığını, güç mücadelesinin yumuşak güç üzerinden şekillenmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Literatürde yer alan tanımlardan hareketle *yumuşak gücün*, en genel anlamda *kültürel, sosyal ve siyasi alanlarda diğerlerini etkileyebilme yeteneği* olduğu ifade edilebilir.

Bu meyanda, yumuşak güç;

- ◆ Siyasi, ekonomik, kültürel, sportif, sanatsal ve toplumsal parametrelere sahiptir,
- ◆ Stratejik iletişim kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, lobicilik ve ulus markalaşması gibi pek çok araç yumuşak gücün uygulanmasına katkı sağlar,
- ◆ Uzun vadeli stratejilerle dönüşüm ve değişim sağladığından, kamuoyu desteği ile meşruiyetin sağlanmasında ve rıza inşasında sert güce nazaran daha etkilidir.

Zor kullanarak, bedel ödeterek rıza gösterilmesinin sağlanması olarak nitelendirilebilecek sert güç ile kültürel, ideolojik ve siyasi gücün iknaya dayalı rıza inşasında kullanılması olan yumuşak gücün bir arada kullanabilme yeteneği ise akıllı güçtür.

Günümüzde güçler arasında kesin çizgilerle bir ayırım yapmak mümkün değildir. Askeri güç unsurları (müşterek tatbikat, askeri işbirliği, insani yardım vb.) yumuşak güç gibi kullanılabilirken, ekonomik yaptırımlar ise doğrudan yumuşak güç aracı olarak görülmektedir.³⁴

Öngörülemezlik ve belirsizliğin hâkim olduğu, tehdit ve tehlikenin ayırt edilemediği, savaş ve barışın sınırlarının belirsizleştiği günümüz rekabet ortamında, aktörlerin menfaatleri doğrultusunda anlık taraf değiştirebildiği dikkate alındığında, meşruiyetin sağlanması, kamuoyu desteğinin kazanılması noktasında kültürel, sosyal ve bilgi boyutunda, iletişim stratejileriyle yürütülen ikna ve tanıtım faaliyetlerinin yer aldığı yumuşak gücün önemi daha da artmaktadır.³⁵

³⁴ Karagöz, S. (2016). a.e.

³⁵ Akçadağ Emine. *Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi*. Çevrimiçi, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf> 14.12.2023

5. Şemsiye Kavram: Stratejik İletişim

5.1. Genel

Tarihin başlangıcından itibaren hem hasım hem dost unsurları manipüle etme, etkileme, motive etme, vazgeçirme, aldatma, mücadele azim ve iradesini kırma veya arttırma maksadıyla duygulara, fikir ve düşüncelere dokunacak eylem ve söylemlerde bulunulması mücadelenin özünde var olan ve savaşa varmadan kullanılacak vazgeçilmez bir stratejidir. Bu bağlamda; ezelden beri, devletlerin çıkar odaklı ilişkilerinin çözümünde *savaştan farklı bir uzlaşma yöntemi olarak başvurulan diplomasi, esasen dış politikanın yumuşak güç vasıtasıyla gizli olarak yürütülen biçimidir.*³⁶

Diplomasi günümüzde, uluslararası ilişkilerin savaşı engellemeye yönelik çalışmaları, küreselleşme ve değişen tehdit ile güvenlik algısına bağlı olarak, *rızanın inşasını esas alan, ikna ve tanıtım faaliyetlerini kapsayan bir nitelik kazanmıştır.* Geline aşamada hem iç kamuoyunu hem de tüm dünya toplum ve devletlerini bilgilendirmenin, uygulayan lehine tüm aktörlerin kararlarını etki altına almanın, meşruiyeti sağlama ve kamuoyu desteğini kazanmanın artan önemi, *rızanın inşasına yönelik yumuşak gücün, yumuşak güç uygulamaları çerçevesinde diplomasinin, diplomasiyi de kapsayacak şekilde tüm strateji ve politikaları destekleyen stratejik iletişim yeteneğinin önemini arttırmaktadır.*

Stratejik iletişim kimi akademisyenlerce doğrudan yumuşak güç, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler olarak ele alınırken, askeri literatürde bilgi harbi/psikolojik harp olarak ele alınabilmektedir. Stratejik iletişim kavramı üzerine en çok yönelen ve bir kuvvet çarpanı olarak gören Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization, NATO), Irak ve Afganistan'da yürüttüğü operasyonlarda kaybettiği sempatiden hareketle, genel anlamda stratejik iletişimi, amaçlarının gerçekleştirilmesi noktasında *tüm iletişim yeteneklerinin koordineli ve etkin olarak kullanılması* çerçevesinde ele almaktadır.³⁷ En genel anlamda, stratejik iletişimin; demokrasinin yaygınlaşması, bilgi akışı ve paylaşım imkanlarının artması, barışçıl yöntemlerin önem kazanması paralelinde, bireyden toplum ve devlete, diğerlerinin karar ve düşüncelerinin etki altına alınarak amaçlar doğrultusunda yönlendirilmesi, meşruiyetin ve kamuoyu desteğinin sağlanması maksadıyla yürütülen eylem ve söylemler olarak tanımlanabilir.³⁸

³⁶ Hüner Tuncer. (2009). *Diplomasinin Evrimi: Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye*. İstanbul, Kaynak Yayınları. s. 15.

³⁷ Gürcaan, M. (2012). *Stratejik iletişim modeli ve güvenlik alanına uygulanabilirliği*. Güvenlik Stratejileri Dergisi, 8(15), 99-138.

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/84505>

³⁸ Stratejik İletişim ve Stratejik Yönetim. (2023).a.e.

Bu minvalde, stratejik iletişim, uzun vadede, stratejik amaçları gerçekleştirmek maksadıyla hem eylem hem de söylem olarak belirlenmiş mesajların, diğer güç unsurlarının kullanımı ile uyumlu olacak şekilde, senkronize olarak, en uygun zamanda ve yerde, sürekli ve şeffaf uygulamalarla paylaşılması suretiyle, hedef toplum ve devletin kararlarını etkilemeyi, rızanın inşasını, meşruiyetin sağlanmasını amaçlayan bir “yetenek” olarak tanımlanabilir.³⁹

Bir başka ifadeyle, halen literatürde tanımına ve kapsamına yönelik bir uzlaşa sağlanamayan stratejik iletişim; internet, sosyal ağ ve cep telefonu vasıtasıyla herkesin her türlü bilgiye ulaşabildiği, maksatlı olarak yayınlanan haber, bilgi ve düşüncelerin geniş kitlelere ulaştığı, etkileşim içinde olanların manipüle edilebildiği, kullanım ve yayılma hızına bağlı olarak gündemin belirlenebildiği, algı yönetimi ile rekabetin şekillendirilebildiği günümüz mücadelelerinde, meşruiyet ve kamuoyu desteği kapsamında *psikolojik harp, kamu diplomasisi, propaganda, lobcilik, halkla ilişkiler, algı yönetimi kavram ve yeteneklerinin en etkin şekilde kullanılmasını sağlayan şemsiye bir kavramdır.*⁴⁰

5.2. Kamu Diplomasisi

Yetenek olarak tanımlanabilecek olan stratejik iletişimin şemsiye yapısı altında yer aldığı ön kabulünden hareketle kamu diplomasisi, *klasik diplomasiden farklı olarak, hükümetler, devlet yöneticileri ve resmi görevlilerle birlikte uluslararası toplumun, farklı kültürlerin anlaşılmasını ve kendimizin anlatılmasını, karşılıklı etkileşimi içeren, kamuoyu desteğinin kazanılmasını, rıza gösterilmesini, meşruiyetin sağlanmasını amaç edinen bir yumuşak güç uygulaması olup temelde tanıtım, ikna ve gönül alma çabalarını kapsayan uzun vadeli iletişim faaliyetleridir.* Uluslararası sistemin; küreselleşme, ekonomik karşılıklı bağımlılıklar, gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri, bireysel hak ve özgürlüklerle eşitlik kavramının öncelenmesi, meşruiyet ve kamuoyu desteğinin zorunluluğu, sivilleri korumanın artan önemi ve kuvvet kullanmanın sınırlanmasına bağlı olarak karmaşık ve dinamik bir ağ yapısına evrildiği hemen hemen tüm çevrelerce kabul edilen bir gerçekliktir. Bu noktada, devletin uluslararası sistemde saygın ve etkin bir konumda varlığını sürdürebilmesi, çıkar ve menfaatlerini elde edilebilmesi maksadıyla belirlediği dış politikasını, sadece diplomatlar ve resmi devlet görevlileri vasıtasıyla yürüttüğü klasik diplomasi yöntem ve usulleri yetersiz kalmaktadır.

³⁹ Gürçan, M. (2012). Stratejik iletişim modeli ve güvenlik alanına uygulanabilirliği. a.e.

⁴⁰ Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kamu diplomasisi;

- ◆ Uluslararası diğer aktörleri, halkları, uluslararası örgütleri de kapsayacak şekilde klasik diplomasi kapsamının genişletilmesidir.
- ◆ Meşruiyet ve kamuoyu desteği kazanmanın; tanımaya, tanıtmaya, anlamaya ve diğerlerini etkilemeye, gönül alamaya yani iknaya dayandırılmasıdır.
- ◆ Rızanın inşası için uzun vadeli yumuşak ve akıllı güç kullanımına ilişkin eylem ve söylemlerdir.
- ◆ Sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklı tehdit ve tehlikelerin engellenmesi maksadıyla diğer kültür ve halklara karşı yürütülen, onların anlaşılmasını, bilgilendirilmesini, etkilenmesini, yanlış algıların düzeltilmesini, ortak paydada buluşmanın sağlanmasını amaç edinir.
- ◆ Radyo, televizyon, gazete, dergi vb. klasik ve kısa vadeli vasıtaların yanında akademik ve sanatsal faaliyetler, sergiler, konferanslar, dil eğitimleri, spor müsabakaları, sosyal ağlar, internet vb. vasıtalarla uzun vadede sosyo-kültürel etkileşimin sağlanmasıdır.

Kamu diplomasisi, dış politika gereği iletişime geçme olarak ele alındığından strateji olarak adlandırılmayacağı gibi, iletişimin kullanılması suretiyle stratejik etki sağladığından *stratejik iletişimin alt kümesi olarak görülmelidir*.⁴¹ Stratejik etkinin sağlanması maksadıyla sürekli ve uzun vadeli bir süreç içinde iletişimin kullanılması faaliyeti olan kamu diplomasisi halkla ilişkiler, algı yönetimi ve lobicilik ile propaganda ve markalaşma kavramları ile yakından ilintilidir.⁴²

Kamu diplomasisi, kamuoyunu etkiyebilmek adına kültürler arasında iletişim kanallarının geliştirilerek etkileşimin sağlanmasıyla ilgilidir.

Stratejik iletişim vasıtalarından biri olarak, markalaşma, prestij ve algı yönetimine katkı sağlayan, uluslararası sistemde devletin kullandığı en önemli yumuşak güç vasıtalarından biridir.⁴³

Devletin uluslararası ilişkiler alanında kamuoyu oluşturmak maksadıyla kullandığı, başka ülke halklarının uzun vadede beğenisini, sempatisini kazanmayı amaçlayan bir araçtır.

⁴¹ Yılmaz, Sait. (2012). *Akıllı Güç*. İstanbul. Kum Saati Yayınları. s.258. aktaran Karagöz, S. (2016).a.e

⁴² Karagöz, S. (2016). a.e.

⁴³ *Stratejik İletişim ve Stratejik Yönetim*. (2023).a.e.

Daha çok ticari işletmelerin faaliyet alanında kullanılan halkla ilişkilerin uluslararası ilişkiler alanındaki karşılığı olarak devletin dış politikasını yürütmek için kullandığı algı yönetimini amaç edinen *uluslararası halka ilişkilerdir*.⁴⁴

Barışın sürdürülmesine katkı veren devletler arasındaki ilişkiler genel olarak, siyasal ve ekonomik alanda devletler arasında diplomasi, *kültürel ve sportif ilişkiler boyutunda ise kamu diplomasisi kapsamında yürütülmektedir*.⁴⁵ *Toplum, devlet ve kültürlerin etkileşimini sağlayan kamu diplomasisi, anlaşılma ve anlama çerçevesinde amaçların daha doğru aktarılmasına imkân veren, uygulayanı görünür kılarak itibarını güçlendiren, daha çok sergi, fuar, müsabaka vb. sanatsal ve sportif etkinlikleri kapsar*.⁴⁶

Kamu diplomasisinin amacı, devlet adamları, resmi görevliler ve diplomatların ötesinde, inandırıcılığı daha yüksek olduğu ve daha geniş kitlelere daha hızlı ulaştığı ön kabulüne binaen, sivil toplum kuruluşları, kanaat önderleri, basın, sosyal ağlar, konferans ve seminerler, dernekler ve vakıflar, üniversiteler, kültürel ve sanatsal etkinlikler, spor müsabakaları ve siviller vasıtasıyla klasik diplomasiyle birlikte anılan propagandadan ziyade verilere dayalı gerçekçi bir iletişim dili ile algısının önemi artan kamuoyuyla etkileşimi artırarak rızanın inşasına katkı sağlamaktır. Hem halkla ilişkiler (iç kamuoyuna yönelik) hem de kamu diplomasisi (dış kamuoyuna yönelik) yetenekleri bir kuvvet çarpanı olan stratejik iletişim tarafından koordine edilmelidir.⁴⁷

5.3. Halkla İlişkiler

Halkla ilişkiler, devletlerin belirlenmiş politikalara göre yürüttüğü faaliyetlerin, maliyet ve kayıplarına tahammül kapsamında iç kamuoyu desteğinin kazanılması ve meşruiyetin sağlanması amacıyla *daha çok kendi halkına yönelik kullandığı, interaktif, iki yönlü stratejik iletişim araçlarından birisidir*.⁴⁸

Halkla ilişkiler, bir amaca yönelik olarak belirlenmiş ve kodlanmış mesajları hedef kitleye kabul ettirmeyi ve bu düşünce doğrultusunda onları aktif sürece katmayı, eylem veya söylem olarak harekete geçirmeyi amaç edinmektedir.

⁴⁴ Sancar, G.A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım. s. 113

⁴⁵ Gültekin, Bilgehan. (2001). *Devletlerarası İlişkilerde Halkla İlişkiler ve Siyasal Propagandanın Rolü*. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi. s.1

⁴⁶ Gürkaş, Banu. (2009). *Kamu ve Kültür Diplomasisi Aracı Olarak Sosyo-Kültürel Tanıtma Stratejilerinin Planlanması: Türkiye-İran Modellemesi*. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü. s.4;

Kurtuluş, Begüm. (2012). *Müzik Diplomasisi: Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Müzik*. Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler içinde, ed. Gaye Aslı Sancar. İstanbul. Beta Basım. s.150.;

Sak, Elif. *Kamu Diplomasisi ve Çin*. <http://dergipark.gov.tr/download/articlefile/203073> (31.12.2016) aktaran Bolçay,D.D.(2019). *Avrupa Birliği'nin Spor Politikaları* (Master's thesis). Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.

⁴⁷ Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. a.e.

⁴⁸ Gürcan, M. (2012). *Stratejik iletişim modeli ve güvenlik alanına uygulanabilirliği*. a.e.

Bu yönüyle; daha çok duygulara seslenen, bilgi akışını kontrol eden, dezenformasyonu yüksek, maksatlı ve tek taraflı aktarımla veri sunan *geleneksel propagandanın, etkileşimi esas alan daha yumuşak uygulama biçimidir.*⁴⁹ Halkla ilişkiler, küreselleşme kavramı ile birlikte hem kâr amaçlı organizasyonların müşterileriyle hem de *devletin halkıyla etkileşimi* sürecinde etkin bir iletişimle tanıtma ve tanıma, ikna etme, kamuoyu oluşturma, güven tesis etme, onay ve rıza veya saygınlık elde etme sorumluluğunu üstlenmiştir.⁵⁰

5.4. Propaganda

Stratejik iletişim şemsiyesi altında kamu diplomasisinin mayasında yer alan ve *erken halkla ilişkiler olarak adlandırılan propaganda*, maksatlı olarak belirlenmiş bilgileri hedefe kabul ettirerek, düşüncelerinin şekillendirilmesini amaç edinir.⁵¹ Sistematik ve kapsamlı olarak propagandayı ilk kullanan devletler Sovyetler Birliği ve Nazi Almanya'sıdır.⁵² Propaganda kelimesi, akla özellikle Naziler'i, Adolf Hitler'i ve Joseph Goebbels'i getirdiğinden genel olarak olumsuzluk çağrışımı yapmaktadır.⁵³ Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, genel anlamda radyo ve afişler vasıtasıyla en yaygın biçimde kullanıldığı dönem olarak propagandanın çirkin bir kelime ve sert bir yöntem olarak dimağlarda yer almasına neden olmuştur.⁵⁴ Medya araçları ile propaganda, algı yönetiminde kullanılan psikolojik harp silahıdır.⁵⁵ Propaganda, *kutuplaştıran, radikalleştiren ve kışkırtan yapısıyla, etik değerleri umursamayan uygulamalarıyla tek yönlü ve aktif bir yönlendirme iken halkla ilişkiler tanıtmayı içeren, birleştiren, uzlaştıran, interaktif ve iki yönlü bir ikna yöntemidir.*⁵⁶ Belirlenmiş hedef kitlenin, duygu ve düşünceleri ile değer yargısını değiştirerek etki altına alınmasını, tutum ve davranışlarının arzu edilen istikamette ilerlemesini sağlamak maksadıyla yine belirlenmiş, çarpıtılmış, yanlış veya doğru olan mesajların maksatlı olarak özellikle duygulara hitap edecek şekilde, tek yönlü, doğruluğunu dikkate almadan, kişiliğe saygı duyulmasını umursamadan iletilmesidir.⁵⁷

⁴⁹ Sancar, G.A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. a.e.

⁵⁰ Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. a.e.

⁵¹ Jan Melissen. (2005). *The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, Ed. Jan Melissen, New York, Palgrave Macmillan. s.16-17

⁵² Gönübol, M. (1993) *Uluslararası Politika*, Ankara. Siyasal Kitabevi. s.135.

⁵³ Şahin, G., & Mercimek, A. (2020). *Güvenlikleştirme Aracı Olarak Propaganda ve Algı Yönetimi: II. Dünya Savaşı'nda Afiş ve Posterler*. International Journal of Social Inquiry, 13(2), s. 811-860

⁵⁴ Çağlak, E. (2019). *Medyada Algı Yönetimi Aracılığıyla Kamuoyu Oluşturulması: 1915 Avustralya'sında Broken Hill Olayı Üzerinden Savaş Söylemi Çözümlemesi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, s. 109-125.

⁵⁵ Şahin, G., & Mercimek, A. (2020). *Güvenlikleştirme Aracı Olarak Propaganda ve Algı Yönetimi: II. Dünya Savaşı'nda Afiş ve Posterler*. a.e.

⁵⁶ Ustakara, F., & Aydemir, M. (2015). *Şeytanın Avukatı'ndan Başkanın Adamları'na: Asimetrik İletişim ve Spin Döngüsünde Gerçeklik Üretimi*. Selçuk İletişim. 9(1), s. 72-93.

⁵⁷ Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. a.e.

Stratejist Sun Tzu'nun, algı ve propaganda kapsamındaki, “*iyi olanı önemsizleştirir, farklılıkları ve uyuşmazlıkları istismar et ve yaygınlaştırır, yöneticileri küçük düşürerek halkı tarafından hor görülmesini sağlar*”⁵⁸ şeklindeki öğütleri dikkate alındığında, bireyin değer ve yargıları, toplumun hâkim değerleri haline getirilirse, bireyleri etkileyerek kitleleri yönlendirmek daha kolay bir hal alır. Bu bağlamda *propagandanın maksadı sunulanın gerçek olmasından ziyade gerçek olarak algılanmasını sağlamaktır*.⁵⁹

5.5. Lobicilik

Stratejik iletişim kavramı altında yer alan, devlet çıkarlarının gerçekleştirilmesinde kamuoyu oluşturularak fayda sağlanmasını amaç edinen ve doğrudan karar vericileri hedef alan faaliyetlerden biri de lobiciliktir. Lobicilik kamu diplomasisine destek olan doğru zamanda doğru mesajların ulaştırılmasını içeren, etkin bir iletişim faaliyetini gerektirir. Lobi kelimesi *kulis, baskı veya çıkar grupları olarak da* kullanılmaktadır.⁶⁰

Genel olarak, ister ulusal isterse de uluslararası ortamda olsun, alınan kararların sonuçları itibariyle *kendi lehlerinde olmasının sağlanması adına çeşitli organizasyonların yürüttükleri, kanun yapma ve yönetimine yönelik etkileme faaliyetleri lobicilik* olarak adlandırılmaktadır.⁶¹ Aynı zamanda görüşmelere uygun zemin hazırlanmasını da sağlar.⁶² Lobicilik, günümüz rekabetinin barışçıl yöntemleri arasında yer alan, rızanın inşası maksadıyla doğrudan karar vericilere yönelik yürütülen en etkili yöntemlerden biridir.

5.6. Ulus Markalaşması

Rıza inşasına destek olan yöntemlerden bir diğeri de “Ulus Markalaşması”dır. İletişim teknolojileri, sosyal ağlar, internet ve küreselleşme markalaşmaya katkı sağlamaktadır. Diğer devlet ve halkların nazarında *görünürlük ve sempati ile ilgiyi arttıran, benzeşim kapsamında ortak kültür ve değer yaratımına imkân veren markalaşma, ülke, devlet, şehir, spor kulübü, sanatsal faaliyetler, moda, yeme kültürü, turizm vb. alanlarda toplumların değişim ve dönüşümünde etkin rol alan yumuşak güç unsurları arasında yer almaktadır*.⁶³

⁵⁸ Sun TZU. (2018). *Savaş Sanatı*. a.e.

⁵⁹ Tarhan, Nevzat. (2015). *Algı İnşasında Psikolojik Savaş*. Çevrimiçi. <https://globalsavunma.com/algı-insasında-psikolojik-savaş-tarihten-gunumuze-psikolojik-savaş> (Erişim tarihi 12 Aralık 2023)

⁶⁰ Çamdereli, Mete. (2005). *Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler*. İstanbul. Salyangoz Yayınları. s. 146

⁶¹ Okay, Aydemir ve Okay, Ayla. (2011). *Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları*. İstanbul. Der Yayınları. s. 55

⁶² Sancar, G.A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. a.e. s.181

⁶³ Demir, Vedat. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. İstanbul. Beta Basım Yayım Dağıtım. s. 51-52

Bir devletin kendi milli markaları ile uluslararası piyasalarda yer edinmesi, tercih edilmesi, markaların kendi devlet yapı ve kültürleri ile özdeşleştirilmesine, beraberinde ilintili ve ilişkili diğer alan ve tercihlerle kendi kültürlerinin, yaşam biçimlerinin de transfer edilmesine katkı sağlayarak kamuoyu oluşturulmasını destekler. Bu yönü ile kamu diplomasisi ile ortak amaçlara sahiptir. Ulus Markalaşması, devletin resmi görevlileri tarafından görüşmelere zemin hazırlanması maksadıyla reklam ve propaganda aracı olarak da kullanılabilir. ⁶⁴ Çatışma ve muharebelerde etkinliğiyle dikkat çeken sistem ve silahların görünürlüğü, bir yandan bu sistem ve silahların marka değerini artırırken, diğer yandan devletin askeri kapasitesinin caydırıcılığına da katkı sunmaktadır.

5.7. Kitle İletişimi; Sosyal Ağ ve İnternet

Belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, hedef toplum ve yöneticilerinin etki altına alınması, kamuoyu oluşturulması, baskı/destek anlamında yönlendirilmesi, stratejik iletişim şemsiye kavramı altında kamu diplomasisi, propaganda, halkla ilişkiler, lobicilik ve markalaşma uygulamalarıyla sağlanmaktadır. Bununla birlikte, teknolojik devrimlerle geleneksel özellikleri değişen iletişim faaliyetlerinde artık daha geniş kitlelere daha hızlı ulaşmaya imkân veren, etkileşimi arttıran internet ve sosyal ağlar daha çok tercih edilmektedir.

Yapılan bir araştırma, ABD’de 2008 yılında gerçekleştirilen başkanlık seçiminde, 400 günlük seçim kampanyası sürecinde sosyal medya sitelerinde yer alan Barack Obama videolarının yaklaşık 1 milyar kere izlendiğini, 1,5 milyon bağışçıdan 200 milyon \$ bağış toplandığını, sosyal medya sitelerinden yapılan bağış çağrılarının 850.000 kişide karşılık bulduğunu, sadece Amerikalı seçmene değil tüm dünya ile etkileşimde bulunulduğunu ve Obama’nın Başkan seçilmesine müteakip diğer ülke ve toplumlarla daha kolay iletişim kurduğunu, sosyal medyanın ikna ve inandırma kapsamında kuvvet çarpanı etkisine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. ⁶⁵

Pazarlamadan, algı yönetimine, halkla ilişkilerden kriz yönetimine eşsiz fırsatlar sunan sosyal medya; *ulaştığı kitlelerin büyüklüğü, hızı, düşük maliyeti ve etkinliği* dikkate alındığında yöneticilerin de tercih ettiği önemli bir *stratejik iletişim vasıtası olarak ön plana çıkmaktadır*.

⁶⁴ Karagöz, S. (2016). a.e.

⁶⁵ ÖZKAN, Abdullah. (Aralık, 2010). *Sosyal medya, komut ve komuta siyasetini sona erdirdi*. Bilişim Dergisi, 38, 127. s.54.
<https://www.bilisimdergisi.org.tr/bilisim-dergisi-sayilari/s127.pdf>.

Ayrıca sosyal ağların ve internetin kullandığı algoritmalar sayesinde, kullanıcıların profilleri de ortaya çıkartılarak *kişiyeye özel ilgi alanları ve yönlendirmelerle arzu edilen amaç doğrusunda etki yaratabilmektedir.*

Yine bu sosyal ağlar sayesinde hedef aktörün/aktörlerin konum ve siyasi tercihlerine yönelik analiz ve tespitler de yapılabilmektedir.⁶⁶

*Kullanıcı odaklı yapısıyla iletişime stratejik bir değer katan sosyal medyanın, resmî kurumlara nazaran daha inandırıcı olarak algılandığı görülmektedir.*⁶⁷

Sosyal ağlarla tesis edilen *dijital ağ arkadaşlığı, uzun vadeli kültürel etkileşim ve benzeşime katkısının yanında esasen hareketlerin büyük kitlelere duyurulması ile gündem yaratma/konulaştırma ve katılım noktasında organize olmayı hızlandırmaktadır.*

Arap Baharı sürecinde Tunus'ta eylemlere katılan bir aktivistin "*Facebook bizim rejime karşı korkumuzu yenmemize izin verdi*" şeklindeki söylemi, gelişen iletişim teknolojileri çerçevesinde internet ve sosyal ağların, toplumların değişim ve dönüşümünde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

İletişim ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, toplumsal alanda da değişimlerin yaşanmasına katkı sağlamaktadır. Gazetecilere ilave olarak vatandaşlar da resim çekerek, kayıt yaparak veya ilgi alanlarına yönelik araştırmalar yaparak sosyal ağlar üzerinden paylaşmakta veya beğendiği paylaşımları kendisi de paylaşarak daha hızlı yayılmasını sağlamakta, organizasyonun ve toplanmaların daha hızlı gerçekleşmesine, daha geniş kitlelere ulaştırılmasına etki etmektedir.⁶⁸

Kitle iletişim araçlarının yoğun paylaşımlarla canlı ve sıcak tuttuğu konular, insanların ne düşüneceklerinden ziyade neye odaklanacakları, neyi konu edinecekleri, neyi düşünecekleri kapsamında önem ve öncelik atfedebilecekleri konuları belirlerken, yer vermedikleri ise önemsizleşmektedir.

Bu yönüyle sosyal medyanın hadiseyi gündemde tutarak "*konulaştırma*" kapsamında kamuoyu oluşturulmasına katkısı oldukça fazladır. Konulaştırma neticesinde klasik iletişim araçlarının da söz konusu hadiseyi gündemlerine almak zorunda kaldığı görülmektedir.

⁶⁶ *Stratejik İletişim ve Stratejik Yönetim.* (2023).a.e.

⁶⁷ Beril Akıncı Vural ve Mikail Bat. (2010). *Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya.* Journal of Yaşar University.20(5).

⁶⁸ Aktaş, M.(2018).*Arap Ayaklanmaları ve Sosyal Medyanın Rolü.*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.11(61). s.199-208.

Sosyal medya/internet klasik iletişim alarına benzer şekilde ve fakat daha çok kimlik, değerler ve yaşam tarzları odağında iletişim ve topluluk paydaşlığında sınırsız ve sonsuz sayıda bağlantı potansiyeline sahiptir. Sosyal ağlar merkezsiz, karmaşık örgütlenmelerle ağ toplumu yaratılmasına olanak sağlamaktadır. Bu yönü dikkate alındığında sosyal medya kullanımını kolaylaştıran ve yaygınlaştıran mobil telefonlar ise temel stratejik iletişim vasıtası haline gelmektedir.⁶⁹

Küreselleşmeyi de hızlandıran bilgi ve iletişim endüstrisi; sosyal ağların ve sosyal medyanın yaygınlaşmışlığı ve paylaşım hızıyla birlikte, özellikle gençlerin kendilerini özgürce ifade ettiği, bilgi ürettiği, tüketim alışkanlıklarının dahi şekillendiği bir alan olarak, sosyal, ekonomik ve kültürel değişimlerin yaşanmasına katkı sağlamaktadır.

Ayrıca, kitle iletişim araçları, sosyal ağlar ve mobil telefonlar, Arap Baharı'nda olduğu gibi, örgütlü hareketlerin organizasyonunda ve katılımın artması noktasında etkin rol oynamaktadır.⁷⁰

5.8. Sonuç Yerine: Stratejik iletişim

Günümüzde;

- ◆ Ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklı daha iyi yaşam koşullarına ulaşma isteğinin hızlandırdığı kitlesel göç ve glerin potansiyel tehlikeleri,
- ◆ Yaşanma olasılığı artan iklim ve gıda krizi ile ekonomik ve ticari kaygılar,
- ◆ Artan enerji bağımlılığı, enerji kaynaklarını kontrol etme amacı ile,
- ◆ Güvenliği sınırların ötesinden sağlama yaklaşımının şekillendirdiği g ve çıkar odaklı güvenlik stratejileri,
- ◆ Küresel güvenlik, barış ve ülke için huzuru tehdit eden dezenformasyon tehlikesi, küresel g olmak isteyen ülkeleri, çoğu yine bu güçlerce istikrarsızlaştırılmış bölgelerde, karakteristiği değişen *jeopolitik rekabeti ncelemeye* zorlamaktadır.

Jeopolitik rekabet kapsamında uyuşmazlıkların zm ve çıkarların elde edilmesi noktasında; kuvvet kullanmada meşruiyet, kamuoyu desteği, uluslararası ilişkilerin sivilleri koruma ve işbirliğini önceleyen eğilimi, devletlerin savaşın yıkıcılığı ile maliyetinden kaçınma niyetinden hareketle, hasmın imhasından ziyade karar vericilerin etki altına alınarak rızanın inşasını amaç edinen **yumuşak ve akıllı güç** tercih edilmektedir.

⁶⁹ Karagöz, S. (2016). a.e

⁷⁰ zgnay, İ. M. (2013). *Sosyal Medya ve Arap Baharındaki Rolü: Suriye rneği*. Doctoral Dissertation. Marmara Üniversitesi. Türkiye.

Birey ve toplumun **varlığının** dayattığı zorunlu bir gereksinim olan **iletişim** ise, sosyal ve kültürel boyuttaki yadsınamaz etkisinden hareketle, **sosyal ağlar** ve **internet kullanımının yaygınlaşmasına** bağlı olarak, rızanın inşasında en etkili **yumuşak ve akıllı güç vasıtası** olarak öne çıkmaktadır.

Yumuşak ve akıllı güç kullanımıyla; genel anlamda, var olan sosyo-kültürel farklılıkların istismar edilmesi, hedef toplum ve devletin sempati ve ilgisinin kazanılarak ikna yoluyla rıza göstermesinin sağlanması, kamuoyu desteğinin kazanılması, meşruiyetin gösterilmesi ve siber alanda güvenliğin sağlanması ile hasmın savaştan vazgeçirilmesi amaçlanmaktadır.

Jeopolitik rekabete sahne olan bölgelerde kullanma eğilimi artan yumuşak ve akıllı güç imkân ve kabiliyeti kapsamında; bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle internet ve sosyal ağların yaygınlaşması dikkate alındığında, milli ve şifreli **iletişim ve bilişim** vasıtaları, **geliştirilmesi gereken kapasite, stratejik iletişim ise kazanılması gereken bir yetenek** olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede; küreselleşme ve özellikle iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile internet ve sosyal ağ kullanımının; **konulaştırma, organize olma ve kültürel benzeşim** üzerindeki etkinliği dikkate alındığında,

◆ Kamuoyu oluşturmada yetersiz kalan **tek yönlü iletişim yerine**, internet ve sosyal ağlar dahil kitle iletişim teknolojileri ve stratejilerinden istifadeyle **yoğun etkileşim** sağlayan,

◆ Küresel **toplumun eğilimlerini de dikkate alan** ve

◆ Kamu diplomasisi, halkla ilişkiler, lobicilik, markalaşma, propaganda faaliyetlerinin tümünü kapsayan,

◆ Etki odaklı yaklaşım çerçevesinde **diğer tüm güç unsurları ve stratejilerle uyumlu olarak kullanılabilen** stratejik iletişim kavramının her geçen gün daha da fazla önem kazandığı görülmektedir.

Ulaşım ve iletişim teknolojileri ile stratejik iletişim özelinde; çıkar odaklı uyuşmazlıkların çözümü için cereyan eden çatışma, savaş ve mücadelelere bakıldığında, **askeri ve diplomatik stratejilerin tek başına yeterli olmadığı** da görülmektedir. Bu bağlamda; siyasi, ekonomik ve askeri girişimlerin başarıya ulaşması ve kamuoyu desteği ile meşruiyetin sağlanması noktasında, uygulayanın çıkarlarına göre **hedef toplum ve devletin kararlarını etki altına** alarak, uygun koşulları sağlayan, rekabet ortamını şekillendiren stratejik iletişimdir.

Stratejik İletişim;

- ◆ Dünya ve hedef ülke kamuoyunu etkilemeyi amaç edinen **kamu diplomasisini**,
- ◆ Karar vericileri etki altına alma amacı güden **diplomasiyi**,
- ◆ Kendi halkını etkileme ve kamuoyunu oluşturma maksatlı **halkla ilişkileri**,
- ◆ Etki ve ilgi sahasının sosyo-kültürel, ekonomik ve algılama faktörlerini dikkate alarak **markalaşma, lobicilik ve propaganda** faaliyetlerinin tümünü,
- ◆ İnternet ve sosyal ağ da dahil olmak üzere **tüm iletişim ve bilişim vasıtalarından istifade** ederek **uzun vadeli hedefler** doğrultusunda kullanan **kapsayıcı bir kavramdır**.⁷¹

Günümüzde siyasi maksadı gerçekleştirmek maksadıyla uluslararası ilişkilerin kuvvet kullanmada meşruiyet, kamuoyu desteği, özellikle sivillerin korunmasını önceleyen barışçıl eğilimi ile devletlerin savaşın yıkıcılığı ve maliyetinden kaçınma isteği ve artan karşılıklı bağımlılık ve işbirliğinden hareketle karar vericiler ile halkın kararlarını etkileyecek stratejiler izlenerek sonuç alınmaya çalışılmaktadır.

Barışçıl yöntemlerin kullanılmasına rağmen uzlaşının sağlanamaması halinde ise yine zayıf ve kayıplara tahammülsüzlük, maliyet etkinlik ve uluslararası hukukun yaptırımlarından kaçınma düşüncesinden kaynaklı konvansiyonel harbe varmayan, çoğunlukla operatif hatta stratejik seviyede sevk ve idare edilen, uygulamaları ve sonuçları itibari ile stratejik etki potansiyeline sahip küçük birlik harekâtları, sınırlı süreli ve mahdut hedefli operasyonlar icra edilmektedir.

Uygulanan barışçıl veya zorlayıcı tüm yöntemlerde hasmın imhasından ziyade rızanın inşası maksadı güdülmektedir.

Uygulayan lehine rıza gösterilmesinin sağlanması, kamuoyunun oluşturulması ve desteğin kazanılması veya sürdürülmesi maksadıyla yürütülen tüm politikalar ile uygulanan stratejilerin etkinliğini artırma, rekabet ortamını ve koşullarını şekillendirme noktasında ise stratejik iletişim sahip olunması gereken bir yetenek olarak ortaya çıkmaktadır.

⁷¹ Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. a.e.

Stratejik iletişim; çıkarlar doğrultusunda, hedef aktörün sosyal, kültürel ve psikolojik parametreleri odağında; inanç, düşünce, davranış ve kararlarını etkileyerek, ilgi, beğeni ve sempatisinin kazanılmasını, kamuoyu desteği ve meşruiyetin sağlanmasını, rıza gösterilmesini amaç edinen, genel anlamda, siyasi alanda propaganda, halkla ilişkiler, kamu diplomasisi, lobicilik ve diplomasiyle, askeri alanda yine propaganda ve psikolojik harekât, bilgi harekâtı, istihbarat vb. yöntemlerle, ekonomi ve ticaret alanında ise daha çok itibar, markalaşma, pazarlama, satış vb. fonksiyon sahalarında yürütülen kitle iletişim gayretlerinin, tüm bilgi ve iletişim teknolojileri ile yeteneklerinin, askeri ve siyasi stratejilerle uyumlu olacak şekilde kullanıldığı etkileşim merkezli, öncelenmesi zorunlu olan yumuşak ve akıllı güç unsurudur.⁷²

Amaçların gerçekleştirilmesi noktasında tüm iletişim yeteneklerinin koordineli ve etkin olarak kullanılması yeteneğidir.

Stratejik iletişim yeteneği kapsamında iletişim ve bilişim teknolojilerine yapılacak *yatırımın*; söz konusu teknolojiler aynı zamanda muharebe sahasındaki unsurların karar verme sürecinde, hedef tespit ve teşhisinde, keşif ve gözetleme faaliyetlerinde, düşman silahlı kuvvetinin manipüle edilmesinde, sosyal ağlar üzerinden istihbarat toplamada da kullanılabileceğinden, sürat, isabet ve doğruluğun en belirleyici olgular olarak ortaya çıktığı günümüz muharebelerinde, *kuvvet çarpanı olabilecek harp silah araç ve sistemlerin geliştirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.*

⁷² Güler, R. (2015). *Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz*. a.e.

www.alpusam.com

İşbu eserde yer alan veriler/bilgiler, yalnızca bilgi amaçlı olup, bu eserde bulunan veriler/bilgiler tavsiye, reklam ya da iş geliştirme amacına yönelik değildir. Alp Uluslararası Stratejik Analiz, Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayi Uygulama Danışmanlığı, Bilgi Transferi, Proje Yönetimi, Eğitim, Öğretim, İkmal ve Tedarik, Emniyet, İletişim, Bilişim, Pazarlama, Organizasyon, İmalat, İthalat ve İhracat A.Ş. işbu eserde sunulan verilerin/ bilgilerin içeriği, güncelliği ya da doğruluğu konusunda herhangi bir taahhüde girmemekte, kullanıcı veya üçüncü kişilerin bu eserde yer alan verilere/bilgilere dayanarak gerçekleştirecekleri eylemlerden ötürü sorumluluk kabul etmemektedir. Bu eserde yer alan bilgilerin her türlü hakkı Alp Uluslararası Stratejik Analiz, Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayi Uygulama Danışmanlığı, Bilgi Transferi, Proje Yönetimi, Eğitim, Öğretim, İkmal ve Tedarik, Emniyet, İletişim, Bilişim, Pazarlama, Organizasyon, İmalat, İthalat ve İhracat A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmaksızın işbu eserde yer alan bilgi, yazı, ifadenin bir kısmı veya tamamı, herhangi bir ortamda hiçbir şekilde yayımlanamaz, çoğaltılamaz, işlenemez.